

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА**

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

дисципліни підготовки бакалаврів
(рівень вищої освіти)

галузь знань 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва напрямку)

спеціальності 024 Хореографія
(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ» для студентів спеціальності 024 Хореографія 1-4 семестр (денна форма навчання), 1-4 семестр (заочна форма навчання)
Розробник: викладач кафедри Шевченко О.М..

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри хореографії та мистецтвознавства

Протокол від «31» серпня 2018 року № 1
Завідувач кафедри хореографії та мистецтвознавства

_____ (Сосіна В.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету педагогічної освіти
Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету ПК ПП ПЗО

Протокол від. “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 024 Хореографія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія і методика викладання класичного танцю.

Міждисциплінарні зв'язки: теорія та методика викладання класичного танцю пов'язана з наступними предметами:

- мистецтво балетмейстера;
- народно-сценічний танець;
- український народний танець,
- історія мистецтва (театру, хореографії, костюму).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю» є надання студентам ґрунтовних знань із методики викладання даної дисципліни, композиційної побудови класичного танцю, формування практичних навичок та умінь виконання та викладання класичного танцю.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю» є:

1) ознайомлення студентів з основними поняттями дисципліни, оволодіння французькою термінологією;

2) вивчення методики побудови уроку класичного танцю;

3) оволодіння знаннями, уміннями та навичками, які необхідні для самостійної педагогічної діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

1. Основи формування системи викладання класичного танцю;
2. Методику побудови уроку класичного танцю, принципи його музичного оформлення;
3. Методику створення комбінацій, етюдів;
4. Специфіку викладання класичного танцю в навчальних закладах та хореографічних колективах різного спрямування;
5. Термінологію класичного танцю.

вміти :

1. Виконувати вправи екзерсису біля станка та посеред залу;
2. Створювати навчальні комбінації біля станка та посеред залу;
3. Провести частину уроку на практичних заняттях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 390 годин, 13 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Для денної форми навчання: лекції – 14 год.; практичні заняття – 126 год.; самостійна робота – 250 год.; всього – 390 годин. Для заочної форми навчання: лекції – 12 год.; практичних 44 год.; самостійна робота – 324 год. Всього 390 год.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 1. Основи дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю».**
- 2. Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю (прийоми вивчення рухів КТ біля опори та посеред залу).**
- 3. Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю (*allegro, adagio*).**
- 4. Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю (повороти, апломб).**

Змістовий модуль 1 (I курс, 1 семестр). Основи дисципліни «Теорія і методика викладання класичного танцю»

Лекції – 6 год., практичні заняття – 24 год.

Тема 1. Становлення системи класичного танцю. Класичний танець як історично обґрунтована система викладання основ хореографії.

Історія розвитку шкіл класичного танцю (французька, італійська, російська школи). Розвиток теорії та методики викладання класичного танцю у радянські часи. Система викладання класичного танцю А. Я. Ваганової. Виразні засоби класичного танцю. Основні вимоги до класичного танцю. Класичний танець і музика.

Історія виникнення термінології класичного танцю. Вивчення термінології класичного танцю. Основні і додаткові терміни.

Тема 2. Методика вивчення основних поз і рухів класичного танцю.

1. Постановка тулубу. Позиції ніг. Позиції та положення рук. Demi plie у I, II, V позиціях.

1. Battement frappe вбік, уперед, назад на 45°. Виконання комбінації plie тримаючись однією рукою за опору.

2. Battement fondu вбік, уперед, назад на 45°. Виконання комбінації battement tendu тримаючись однією рукою за опору.

3. Battement soutenu вбік, уперед, назад носком у підлогу. Виконання комбінації battement tendu jete тримаючись однією рукою за опору.

4. Battement retire. Petit pas echarpe. Виконання комбінації rond de jambe par terre тримаючись однією рукою за опору.

5. Battement releve lent вбік, уперед, назад з I позиції. Pas de bourre simple (із зміною ніг).

6. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans (підготовча вправа – згинання і розгинання ноги на 45°). Виконання комбінації battement frappe тримаючись

однією рукою за опору.

7. *Battement releve lent* вбік, уперед, назад з V позиції. *Battement soutenu* вбік, уперед, назад на 45°. Виконання комбінації *battement fondu* тримаючись однією рукою за опору.

8. *Battement developpe* вбік, уперед, назад. *Grand battement jete* вбік, уперед, назад з I позиції.

9. *Pas assemble* з відкриванням ноги вбік. Виконання комбінації *rond de jambe en l'air* тримаючись однією рукою за опору.

10. *Pas balance*. *Pas glissade* (у всіх напрямках). Виконання елементів *adagio* тримаючись однією рукою за опору.

11. *Grand battement jete* вбік, уперед, назад з V позиції. Виконання комбінації *grand battement jete* тримаючись однією рукою за опору.

Змістовий модуль 2. Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю.

Лекції – 4 год., практичні заняття – 36 год.

Тема 3. Прийоми розвитку рухів класичного танцю біля опори.

Продовження вивчення і удосконалення матеріалу теми 2 біля опори.

Відпрацювання техніки виконання вивчених рухів та комбінацій.

Тема 4. Прийоми розвитку рухів класичного танцю посеред залу.

- *Releve* на півпальці в I, II, V позиціях з витягнутих ніг. *Battement tendu* з I позиції вбік, уперед, назад. Підготовче *port de bras*.
- Перегини тулубу біля опори вбік, назад. *Passe par terre*.
- *Battement tendu* з *demi plie* в I позицію вбік, уперед, назад. Поняття напрямків *en dehors* et *en dedans*. *Demi rond de jambe par terre en dehors* et *en dedans*.
- *Grand plie* у I, II, V позиціях. *Battement tendu jete* з I позиції вбік, уперед, назад.
- *Rond de jambe par terre en dehors* et *en dedans*. Положення ноги *sur le cou-de-pied* (вперед, назад, умовне).
- *Battement tendu jete* з *demi plie* в I позицію вбік, уперед, назад. *Battement tendu* з V позиції вбік, уперед, назад.
- *Temps releve par terre en dehors* et *en dedans*. *Temps live soule* в I, II, V позиціях.
- *Battement tendu jete* з V позиції вбік, уперед, назад. *Rond de jambe par terre en dehors* et *en dedans* на *demi plie*.
- *Battement frappe* вбік, уперед, назад носком на підлогу. I *port de bras*.
- *Battement tendu* з *demi plie* в V позицію вбік, уперед, назад. *Changement de pied*.
- *Battement tendu pour le pied* (з опусканням п'ятки в II позицію). *Battement tendu jete* з *demi plie* в V позицію вбік, уперед, назад.
- *Battement fondu* носком у підлогу вбік, уперед, назад. II *port de bras*.
- Положення ноги *passee*. Фліс вперед і назад на всій стопі.

Відпрацювання техніки виконання вивчених рухів та комбінацій.

Змістовий модуль 2 (I курс, 2 семестр). Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю.

Лекції – 4 год., практичні заняття – 36 год.

Тема 1. Прийоми розвитку рухів класичного танцю біля опори.

Продовження вивчення і удосконалення матеріалу теми 2 біля опори. Відпрацювання техніки виконання вивчених рухів та комбінацій.

Тема 2. Прийоми розвитку рухів класичного танцю та посеред залу.

- Releve на півпальці в I, II, V позиціях з витягнутих ніг. Battement tendu з I позиції вбік, уперед, назад. Підготовче port de bras.
- Перегини тулубу біля опори вбік, назад. Passe par terre.
- Battement tendu з demi plie в I позицію вбік, уперед, назад. Поняття напрямків en dehors et en dedans. Demi rond de jambe par terre en dehors et en dedans.
- Grand plie у I, II, V позиціях. Battement tendu jete з I позиції вбік, уперед, назад.
- Rond de jambe par terre en dehors et en dedans. Положення ноги sur le cou-de-pied (вперед, назад, умовне).
- Battement tendu jete з demi plie в I позицію вбік, уперед, назад. Battement tendu з V позиції вбік, уперед, назад.
- Temps releve par terre en dehors et en dedans. Temps live soute в I, II, V позиціях.
- Battement tendu jete з V позиції вбік, уперед, назад. Rond de jambe par terre en dehors et en dedans на demi plie.
- Battement frappe вбік, уперед, назад носком на підлогу. I port de bras.
- Battement tendu з demi plie в V позицію вбік, уперед, назад. Changement de pied.
- Battement tendu pour le pied (з опусканням п'ятки в II позицію). Battement tendu jete з demi plie в V позицію вбік, уперед, назад.
- Battement fondu носком у підлогу вбік, уперед, назад. II port de bras.
- Положення ноги passe. Flic вперед і назад на всій стопі.
- Відпрацювання техніки виконання вивчених рухів та комбінацій.

Змістовний модуль 3 (II курс, 3 семестр). Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю.

Лекції – 2 год., практичні заняття – 28 год.

Тема 1. Методика вивчення розділу allegro

Стрибки як найважча частина класичного танцю. Різноманітність стрибків: стрибки класичного танцю поділяються п'ять груп: стрибки із двох ніг на дві ноги; стрибки у двох ніг на одну ногу; стрибки однієї ноги на іншу; стрибки з однієї ноги на ту саму ногу; стрибки з однієї ноги на дві ноги.

Стрибки та їх зв'язок з попередньо засвоєними елементами екзерсису і адажіо. Складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали та allegro за

віковими особливостями (відповідність підбору рухів віковим особливостям та програмі курсу, музичному супроводу, логічна побудова комбінацій, грамотне виконання рухів, виразний показ); Елевація - можливість стрибати еластично, м'яко, високо, легко і прогнозувати належну ступінь висоти польоту і свого тіла у відповідній напрямі, темпі, ритмі. Балон.

Стрибки у I, II і V позиціях (tempsleve), changement de pieds, echappe, assemble і jete тощо. Комбінації з маленьких стрибків із двох ніг на дві, стрибки з двох на одну ногу, нескладні великі стрибки у комбінаціях із малими. Технічно важкі великі стрибки: saut de basque, cabriole тощо з заносками, подвійними поворотами
Темп стрибкових вправ. Музичне оформлення

Тема 2. Методика вивчення розділу adagio

Роль класичного екзерсису в розвитку й укріпленні м'язів, рухливості суглобно-з'єднувального апарату, відчуття танцювальної пози і координації; Роль класичного екзерсису в розвитку й укріпленні м'язів, рухливості суглобно-з'єднувального апарату, відчуття танцювальної пози і координації; виконання комбінацій екзерсису та adagio (вміння грамотно виконувати рух та пояснити правила його виконання); складання комбінацій екзерсису біля станка, на середині зали відповідно до програми курсу (тривалість комбінацій, темп, їх виконання, поєднання комбінацій з музичним супроводом, логіка побудови комбінацій та їх залежність від вікових особливостей).

Змістовний модуль 4 (II курс, 4 семестр). Техніка виконання і методика навчання основним рухам класичного танцю.

Лекції – 2 год., практичні заняття – 38 год.

Тема 1. Методика вивчення обертань (поворотів) як засобу виразності у класичному танці.

Повороти на підлозі. Пози в поворотах. Танцювальні кроки в повороті. Піруети (les pirouettes): малі, напівпіруети, великі, великі напівпіруети. Методика складання комбінацій екзерсису, поєднання у комбінації попередньо вивчених рухів.

Тема 2. Розвиток стійкості тіла при вивченні вправ класичного танцю на середині залу та біля станку.

Послідовність вправ біля станка і на середині зали (співвідношення тривалості частин уроку, поступове змінювання їх у бік збільшення рухів на середині зали, темпоритм уроку); виконання рухів (пояснення правил виконання рухів, їх призначення, показ вправи, музичний розклад руху, аналіз поширених помилок у цій вправі, звернення уваги на правильну вимову французької термінології). Апломб його значення для правильної техніки виконання вправ класичного танцю. Значення гнучкості і сили м'язів для утримання стійкості тіла і апломбу. Музичне оформлення уроку хореографії біля опори та посеред залу. Формування музичного репертуару

3. Рекомендована література.

Базова:

1. Альберт Г. Василий Дмитриевич Тихомиров. Опыт исследования метода преподавания классического танца, определившего стиль исполнительства московского балета XX века. // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой – СПб: Изд-во АРБ. – 2001. – № 9.
2. Альберт Г. Педагог мужского классического танца. Чекетти. // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. – СПб.: Изд-во АРБ. – 1995. – № 4.
3. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. – Л., 1971.
4. Асафьев Б. О балете. – Л., 1974.
5. Асылмуратова А. Методика Вагановой – фундамент для дома любого стиля // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. – СПб: Изд-во АРБ. – 2001. – № 9.
6. Базарова Н. Классический танец. – Л., 1984.
7. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. – Л., 1983.
8. Блок Л. Классический танец: история и современность. – М., 1987.
9. Богданов-Березовский В. Музыка и вопросы хореографического образования. – Л., 1968.
10. Ваганова А. Основы классического танца. – Л., 1980.
11. Валукин Е. Н. Н. Тарасов – мастер мужского танца. // Проблема наследия в хореографическом искусстве / отв. ред. В. И. Уральская. – М.: ГИТТИС, 1992.
12. Валукин Е. Система мужского классического танца. – М.: ГИТИС, 1999.
13. Валукин Е. Мужской классический танец. – М.: ГИТИС, 1987.
14. Ванслов В. Статьи о балете. – Л., 1980.
15. Ванслов В. Балеты Григоровича и проблемы хореографии. – М., 1971.
16. Васильева Т. Тем, кто хочет учиться балету: учебно-метод. пособие. – М., 1994.
18. Гаевский В. Дивертисмент. – М., 1981.
19. Головкина С. Уроки классического танца в старших классах. – М., 1989.
20. Звездочкин В. А. Классический танец: учебное пособие. – Ростов-на-Дону, 2003.
21. Каплан С. С. Методика классического танца В. И. Пономарева // Вестник Академии Русского балета им. А. Я. Вагановой. – СПб.: Изд-во АРБ, 2000.
22. Классический танец. Программа 1–3 класс. – СПб.: Изд-во АРБ, 1998.
23. Классический танец. Программа 4–5 класс. – СПб.: Изд-во АРБ, 2000.
24. Классический танец. Программа 6–8 класс. – СПб.: Изд-во АРБ, 2001.
25. Классическое наследие. Вариации из балетов русских хореографов: учебно-метод. пособие. – М., 1989.
26. Клименко Н., Мордовина И. Использование современной отечественной музыки на уроках классического танца: методическое пособие. – Тамбов, 1995.
27. Комбинации классического урока А. Я. Вагановой. Старшие классы. Запись Н. Н. Зазулиной // Вестник Академии Русского балета имени А. Я. Вагановой – СПб.: изд-во АРБ. – 2001. – № 9.
28. Композиция классического танца / сост. Я. Сех, ред. Е. Коровина, Э. Мазнина. – М., 1987.
29. Конюс Н. Хореографический текст балета А. Адана «Жизель». – М., 1985.
30. Костровицкая В. 100 уроков классического танца. – Л., 1981.
31. Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. – Л., 1986.
32. Ладыгин Л. О музыкальном содержании учебных форм танца: метод. пособие – М., 1993.
33. Мессерер А. Уроки классического танца. – М., 1967.
34. Мессерер А. Уроки классического танца. – М., 2003.
35. Методика преподавания классического танца: программа / сост. Д. М. Иванова, науч. ред. В. Нилов. – М.: МГУКИ, 2001.

36. Мингалова Т. Некоторые особенности комбинирования аллегро: учебно-метод. пособие. – Пермь, 2000.
37. Музыка и хореография современного балета: сб. статей, в. 3. – М., 1979.
38. Музыка и хореография современного балета: сб. статей, в. 4. – М., 1982.
39. Музыкальная энциклопедия: т. 1. – М., 1973.
40. Музыкальная энциклопедия: т. 2. – М., 1974.
41. Новер Ж. Письма о танце и балетах. – Л., 1965.
42. Пестов П. Аллегро в классическом танце. Раздел заносок. – М.: МГХИ, 1994.
43. Пуртова Т., Беликова А., Кветная О. Учите детей танцевать: учебное пособие. – М., 2003.
44. Сафронова П. Значение в уроке классического танца // Вестник Академии Русского балета имени А. Я. Вагановой – СПб.: Изд-во АРБ. – 1998. – № 6.
45. Серебренников Н. Поддержка в дуэтом танце. – Л., 1985.
46. Сохор А. Вопросы социологии и эстетики музыки. – Л., 1981.
47. Тарасов Н. Классический танец. – М., 1981.
48. Тарасов Н. Классический танец. Школа мужского исполнительства. – М., 1971.
49. Цукерман В. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. – М., 1964.
50. Шатилов К. Координация и ее значение в процессе обучения классическому танцу // Вестник Академии Русского балета имени А. Я. Вагановой. – СПб.: Изд-во АРБ, – 1999. – № 3.

2. Допоміжна:

1. Армашевская К., Вайнонен Н. Балетмейстер Вайнонен. – М., 1971.
2. Балет. Энциклопедия. – М., 1981.
3. Ваганова А. Статьи. Материалы. Воспоминания. – Л., – М., 1958.
4. Ванслов В. Балеты Григоровича и проблемы хореографии. – М., 1968.
5. Голубовский Б. Пластика в искусстве актера. – М., 1986.
6. Касьян Голейзовский. Жизнь и творчество. – М., 1984.
7. Конюс Н. «Жизель»: хореографический текст балета. – М., 1975.
8. Когтев Г. Грим и сценический образ. – М., 1981.
9. Красовская В. Русский балетный театр начала XX в: в 2-х томах т. 1: Хореографы. т. 2: Танцовщики. – М., 1971.
10. Красовская В. М. Западноевропейский балетный театр. От истоков до середины XVIII века. – Л., 1979.
11. Красовская В. М. Западноевропейский балетный театр. Эпоха Новерра. – Л., 1981
12. Красовская В. М. Западноевропейский балетный театр. Романтизм. – М., 1996.
13. Лавровский Л. Документы Статьи. Воспоминания. – М., 1983.
14. Лопухов Ф. 60 лет в балете. – М., 1966.
15. Лукьянова Е. Дыхание в хореографии. – М., 1989.
16. Мариус Петипа. Материалы. Воспоминания, статьи. – Л.: Искусство, 1985.
17. Музыка и хореография современного балета: сборники статей. – Л., 1974. – № 1; Л., 1977. – № 2; Л., 1979. – № 3; Л., 1982 – № 4.
18. Музыка советского балета: сб. статей. – М., 1962.
19. Слонимский Ю. Дидло. – Л., 1968.
20. Советский балетный театр. 1917–1967. – М., 1976.
21. Суриц Е. Хореографическое искусство двадцатых годов. – М., 1979.
22. Тихомиров В. Артист. Балетмейстер. Педагог. – М., 1971.
23. Чистякова В. Ролан Пети. – Л., 1977.
24. Эльяш Н. Образы танца. – М., 1970.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Заліки у 2,4 семестрі; комплексний іспит «Теорія і методика викладання танців» – 8 семестр.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- здача практичних нормативів;
- здача теоретичного матеріалу;
- виконання самостійних робіт;
- здача семестрових заліків.

Інформаційні ресурси інтернет

Відеоматеріали: відео фільми; уроки хореографії (youtube) та ін..

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Виконання завдань практичних занять.

Іспит (8 семестр денна форма, 12 семестр – заочна форма навчання).

6. Засоби діагностики успішності навчання

- Опитування на семінарських заняттях;
- Виконання практичних вимог;
- Виконання самостійної роботи;
- Матеріали самопідготовки;
- Поточний залік;
- Підсумковий екзамен.

Залікові вимоги і запитання з предмету «теорія і методика викладання класичного танцю»

1. Методика навчання і техніка виконання рухів класичного танцю. Типові помилки та прийоми їх подолання в процесі навчання і виконання:

1. Demi plié, grand plié.
2. Battement tendu.
3. Rond de jambe par terre.
4. Passe par terre.
5. Положення ноги surlecou-de-pied.
6. Battement tendu jete.
7. Battement tendu pour le pied.
8. Battement frappe.
9. Releve на півпальці.
10. Petit battement.
11. Battement releve lent.
12. Battement fondu.
13. Battement tendu jete pique.
14. Temps releve par terre.
15. Rond de jambe en l'air.
16. Battement soutenu.
17. Grand battement jete.
18. Battement developpe.

19. Grand battement jete point.
20. Pas coupe ,pastombe, pas degage.
21. Port-de-bras.
22. Пози класичного танцю.
23. Temps lie.
24. Pa-de-bourree en dehors, en dedans, de cote.
25. Allegro. Стрибки, елевація, баллон.
26. Temps leve sauté.
27. Changement de pieds.
28. Pas echappe.
29. Pas assemble.
30. Pas balance.
31. Pas glissade.
32. Sissonne simple.
33. Pas jete.
34. Sissonne fermee.
35. Sissonne ouverte.
36. Pas de basque.
37. Позиції рук, ніг, постановка корпусу, голови у класичному танці.
38. Ознаки класичного танцю.
39. Структура уроку класичного танцю і окремих його частин
40. Мета і завдання рухів екзерсису біля станка.
41. Література з методики класичного танцю, коротка характеристика особливостей кожного з підручників.
42. Створення Королівської Академії танцю (1661 р.) та її спадщина.
43. Дослідники історії балету.
44. Італійська, французька, російська школи балету.
45. Термінологія класичного танцю.
46. А.Я. Ваганова та її книга «Основи класичного танцю».
47. Поняття класичного танцю: «апломб», «epaulement», «enfas», «croise», «efface», «en dehors», «en dedans».
48. Засоби розвитку музичальності в процесі занять класичним танцем.